

ÍRÁSBELI FELVÉTELI FELADATOK TÉMAKÖREI FÖLDRAJZBÓL

A földrajzi felvételi (BSC szintre) vizsga témakörei az ukrajnai emeltszintű érettségi (3HO 2021) földrajzi tantárgyi programjának (<https://osvita.ua/doc/files/news/9/944/Geo.pdf>) témakörei alapján lettek összeállítva.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії:

_____ *С.С.Черничко (ректор)*

„_____” _____ *2021 року*

Kidolgozták

a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Földtudományi és Turizmus tanszékének
munkatársai:

Berghauer Sándor

Fodor Gyula

Gönczy Sándor

Izsák Tibor

Molnár D. István

Molnár József

Papp Géza

Vince Tímea

Szerkesztette:

Izsák Tibor

Jóváhagyta:

a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Felvételi Bizottsága.

Dátum:

Jegyzőkönyv száma:

A vizsga követelményei

A jelentkező:

- a) szabadon tájékozódjon a különféle térképeken;
- b) ismerje és tudja elhelyezni a térképen a középiskolai tananyagban előforduló földrajzi névanyagot;
- c) tudja összefüggően jellemezni a természeti környezet összetevőit és az azok közötti kölcsönhatásokat;
- d) tudja értékelni a természeti viszonyokat gazdasági szempontból, bemutatni a kapcsolatokat a természeti környezet és az ember gazdasági tevékenysége között;
- e) ismerje a termelés fő telepítő tényezőit;
- f) rendelkezék jártassággal a tereprajzzal, térképpel, földgömbbel, számadatokkal és grafikus anyaggal való munkában, illetve az alapvető földrajzi műszerek kezelésében.

A vizsga témakörei

I. Általános földrajz

1.1. A földrajz, mint tudomány, a földrajzi kutatások fejlődése

Földrajz a tudományok rendszerében. A földtudomány kutatási tárgya. A geoszisztéma fogalma. A geoszisztéma szintjei.

A földrajzi ismeretek forrásai. A földrajzi kutatások módszerei. A földrajz kognitív és konstruktív szerepe.

A Föld formájáról, méretéről és mozgásairól alkotott elképzelések. A legjelentősebb földrajzi felfedezések, neves utazók. Ukrajnai tudósok földrajzkutatók. Napjaink földrajzi kutatásai és jelentőségük.

1.2. A Föld ábrázolásának módszerei

A földfelszín ábrázolása rajzon, tereprajzon, térképen, földgömbön, légi felvételeken és műholdképeken. A „helyrajz”, a „földrajzi térkép”, és a „topográfiai térkép” fogalma.

Terepi tájékozódás, az „azimut” (irányszög) fogalma. Az irányszög használata.

A helyrajz főbb jellemzői. Iránymeghatározása a helyrajzon. A helyrajz olvasása.

Kartográfiai vetületek és torzulások. A koordinátarendszer elemei. A szélességi és hosszúsági körök használatának szabályai. Irányok, távolságok földrajzi koordinátáinak meghatározása a fókuszát segítségével a térképen és a földgömbön. A tereptárgyak és jelenségek ábrázolásának módszerei az általános földrajzi és tematikus térképeken. Az általánosítás lényege. A térképek jelmagyarázata. A föld egy pontjának abszolút és relatív magassága, a tengerek és az óceánok mélységének meghatározása.

A méretarány típusai. A távolságok meghatározása a térképen.

A térképek osztályozása. Topográfiai térkép: vetítés, jelrendszer. Téglalap alakú szelvényrendszer. Földrajzi és téglalap alakú szelvényrendszer szerinti koordináták. A tereprajz alapvető egyezményes jelei a tereptárgyak és magasság ábrázolására. A földrajzi és téglalap alakú szelvényrendszer szerinti koordináták meghatározása, a földrajzi és mágneses irányszög meghatározása, a pontok abszolút és viszonylagos magasságának megállapítása a tereprajzon. A térképek társadalmi és az ember életben betöltött szerepe.

1.3. A Föld méretei és mozgásai, azok földrajzi következményei

Geoid.

A Föld tengelye körüli mozgása. A földrajzi burok napi ritmusa. Az idő fő típusai. A helyi és zónaidő meghatározása, átmenet a helyi időről a zónaidőre. A Föld megvilágítási övei. Coriolis-erő. A Nap horizont feletti magassága és a nappalok hosszának változékonysága.

A Föld pályamozgása: főbb jellemzők és következmények. Az évszakok váltakozásának okai.

1.4. Litoszféra és domborzat

A Föld belső szerkezete. A „földkéreg”, a „litoszféra”, a „kőzetlemez”, a „tektonikus szerkezetek”, az „ösföldek”, a „táblák” és a „gyúrt területek” fogalma. A földkérget felépítése, kőzetek és ásványok típusai. Az ásványi kincsek osztályozása keletkezésük szerint. A geológiai időrend, geológiai kor.

A Föld belső erői és azok hatása, a földkéregben és a föld felszínén. A kőzetlemezmozgások. Földrengések. Vulkanizmus, vulkánok és gejzírek. A föld szeizmikus övei.

A Föld külső erői és hatása a földfelszínen: mállás, a szél munkája, felszíni és felszín alatti vizek, gleccserek. A vulkáni, szeizmikus és gravitációs (földcsuszamlás) folyamatok veszélyei.

A földfelszín formái: hegységek és síkságok. A síkságok kialakulása és változatossága a szárazulatokon. A világ legnagyobb síkságai. A hegységek kialakulása a szárazulatokon. A világ legmagasabb és leghosszabb hegységei. Az óceánok fenékdomborzata.

A domborzatjelentősége az emberi gazdasági tevékenységben és az emberi tevékenység hatása a domborzatra. A Föld különleges domborzatformái, azok védelme.

1.5. Atmoszféra és éghajlat

Az atmoszféra szerkezete, a levegő tulajdonságai a troposzférában.

A napsugárzás, annak eloszlása az atmoszférában és a föld felszínén. A megvilágítási övek és határaik (térítők és sarkkörök). A földfelszín és a levegőhőmérséklete. A levegő hőmérsékletének napi és éves járása, ingadozásának okai. A hőmérséklet változásának grafikus ábrázolása. A levegő hőmérsékletének változásai a magassággal és a földrajzi szélességgel. A levegő hőmérsékletének mutatói az éghajlati térképen.

Légnyomás: változásának okai és következményei a troposzférában. A Föld légnyomási övei. Szél: kialakulásának okai, iránya, ereje, sebessége, valamint ezek meghatározása. Szélrózsa. Az általános légkörzés. Állandó szelek. Ciklonok és anticiklonok. Évszakos és helyi szelek. Szelek az éghajlati térképen.

A légköri víz: párolgás, páratartalom és annak változásai. Felhők és köd, kialakulásuk közötti különbségek. Felhőformák, felhőzettség. A felhőkből és a légkörből közvetlenül kiváló csapadék, típusai és mérések. Csapadékeloszlás térképi ábrázolása.

Légtömegek és légköri frontok. Az időjárás napi és évszakos változása és a meteorológiai elemek. Az időjárás megfigyelése és előrejelzése. Szinoptikus térkép. Az időjárás-előrejelzés gyakorlati jelentősége.

Az „éghajlat (klíma)” fogalma. Éghajlati térkép. Éghajlati övek és területek: klímadiagramok. Az éghajlat függése a földrajzi szélességtől, a tengeráramlásoktól, az óceánok közelségétől, a domborzattól és az antropogén hatásoktól. Az éghajlat és az időjárás hatása a gazdasági tevékenységre.

1.6. Hidroszféra

A „hidroszféra” fogalma és fő alkotóelemei. Vízkészletek a Földön.

Világóceán és részei: óceánok, tengerek, öblök, szorosok. Szigetek az óceánban. A litoszféra lejátszó folyamatok hatása az óceánok természetvilágára. Az óceán szerepe az ásványi kincsek képződésében és a partvidékek domborzatának alakításában. Az óceánok vizének tulajdonságai és eltéréseinek okai. Vízömegek. A víz mozgása az óceánokban. A légköri folyamatok hatása az óceánokra. Az óceánok hatása a troposzféra légmozgásának kialakulásában. Élet az óceánokban és a tengerekben. A Világóceán vizeinek gazdagsága.

A szárazföld vizei, az egyenlőtlen eloszlásának összetevői. Az éghajlat és a szárazföld vizeinek kapcsolata. A folyó: folyórendszer, vízgyűjtő, folyóvíz. A leghosszabb folyók. A geológiai szerkezet, a domborzat és folyóhálózat összefüggései. Zúgók és vízesések. A folyók táplálása, vízjárása és munkája.

Tavak, méret szerinti osztályozás, a tavak eredete, sóartalma. A világ legnagyobb és legmélyebb tavai. Mocsarak, kialakulásuk és elterjedésük jellemzői. Vízározók és csatornák. A gleccserek, kialakulása és elterjedésének jellemzői. Az örök fagy (permafrost) kialakulása és elterjedése.

A felszín alatti vizek, kialakulása és előfordulása a földkéregben. Termál- és ásványvizek.

A Világóceán erőforrás-potenciálja. A víz, mint természeti erőforrás.

1.7. Bioszféra és talaj

A „bioszféra” fogalma, határai. A bioszféra elemei, eloszlásának jellemzői a földön.

A szárazföld és az óceán növényzete. A szárazföld és az óceán állatvilága. Anövények és állatok élőhelyei kialakulásának természeti tényezői. Az élő szervezetek elterjedésének törvényszerűségei a szárazföldön és az óceánokban. Biológiai erőforrások. A talaj a táj „tükre”. Talajképző tényezők. A talajok típusai. Talajtérkép. Az gazdasági tevékenység hatása a talajokra, a szárazföld és az Világóceán növényzetére és állatvilágára.

1.8. Természeti övezetesség

Természeti komplexumok, mint a természet összetevői közötti kapcsolatok következménye. A földrajzi burok a Föld legnagyobb természeti komplexuma, határai és tulajdonságai. A földrajzi burok általános törvényszerűségei. A földrajzi burok fejlődési szakaszai. Antroposzféra.

A Föld természeti övezetei, jellemzőik. Természeti övezetek térképe. Az övezetesség a földrajzi szélességektől való eltéréseinek magyarázatai. Azonális természeti komplexumok. A természeti komplexumok változása az emberi gazdasági tevékenység hatására.

II. Kontinensek földrajza

2.1. Óceánok. Csendes-óceán, Atlanti-óceán, Indiai-óceán, Északi-Jeges-óceán.

Az óceánok földrajzi fekvésének jellemzői. A Csendes-óceán megismerésének és kutatásának történelmi eseményei. Az óceánok kialakulása a litoszféra lemezek mozgása következtében. Az óceánfenék felépítése és domborzata. Az éghajlat jellemző sajátosságai. Az óceán vizének tulajdonságai, tengeráramlatok. Az óceánok élővilágának sajátosságai. Az óceánok természeti erőforrásai és azok használata. Az óceán szennyezésének problémája.

22. Kontinensek

2.2.1. Afrika

A kontinens földrajzi jellemzésének vázlatlatterve.

Afrika földrajzi fekvése. A kontinens tanulmányozása.

Tektonikus felépítés, domborzat, ásványi kincsek.

Az éghajlat általános jellemzői. Éghajlati övek, éghajlattípusok.

A szárazföld vizei: a fő folyórendszerek, tavak, felszín alatti vizek. A vízkészletek használata.

Természeti övek, elhelyezkedésük törvényszerűségei. Negatív természeti jelenségek.

Ökológiai problémák. UNESCO világörökség részét képező nevezetes helyek.

2.2.2. Ausztrália

Ausztrália földrajzi fekvésének sajátosságai. A kontinens felfedezése és megismerése.

Tektonikai felépítés, domborzat, ásványi kincsek. Az éghajlat általános jellemzői. Ausztrália éghajlati övei és éghajlattípusai. A szárazföld vizei.

A kontinens élővilágának egyedisége és sajátosságai. Természeti övek. A kontinens természetének változása az ember által. Ausztrália leghíresebb helyei, melyek az UNESCO Világörökség részei.

2.2.3. Dél-Amerika

Dél-Amerika földrajzi fekvése. A kontinens megismerése.

Tektonikai felépítés és domborzat. Az ásványkincs-lelőhelyek elhelyezkedésének törvényszerűségei. Az éghajlat általános jellemzői. Éghajlati övek, éghajlattípusok. Legnagyobb folyók és tavak. Természeti övek. Magassági öveződés az Andokban. A természet változása az emberhatására. Dél-Amerika leghíresebb objektumai, melyek az UNESCO Világörökség részét képezik.

2.2.4. Antarktika

A kontinens földrajzi fekvésének sajátosságai. Antarktika és Antarktisz. Antarktika felfedezése és napjaink tudományos kutatásai a kontinensen. Nemzetközi együttműködés a természeti viszonyok és a természeti erőforrások megismerésében. „Vernadszkij Akadémikus” ukrán kutatóállomás. Antarktika tektonikai felépítése és domborzata. Éghajlati viszonyok. Növény- és állatvilág. Természeti erőforrások és azok védelme.

2.2.5. Észak-Amerika

Észak-Amerika földrajzi fekvése. A kontinens felfedezésének története.

Tektonikai felépítés, domborzat, ásványkincsek. Az éghajlat általános jellemzői. Éghajlati övek és éghajlattípusok. A szárazföld vizei. A fő folyórendszerek. A legnagyobb tavak és azok eredete.

A természeti övek elhelyezkedésének sajátosságai. Magassági öveződés a hegyekben. A természet változása az ember hatására. Napjaink ökológiai problémái. Legismertebb objektumok, melyek az UNESCO Világörökség részei.

2.2.6. Eurázsia

Eurázsia földrajzi fekvése. A kontinens két világrészre tagolódása. A kontinens megismerése.

Tektonikai felépítés. Domborzat, a külső és belső erők szerepe a felszín formálásában. Az egykori eljegesedések hatása a kontinens felszínformálására. Ásványi kincsek. Az éghajlat általános jellemzői. Éghajlati övek és éghajlattípusok. A szárazföld vizei.

Természeti övek. Magassági öveződés. A természet ember általi változása. Legismertebb objektumok, melyek az UNESCO Világörökség részei.

III. Ukrajna természeti földrajza

3.1. Ukrajna a világtérképen

Földrajzi elhelyezkedés, Ukrajna területének kialakulása

A terület kialakulása, méretei, határai, területi-közigazgatási felosztása. Ukrajna (természeti-, gazdasági és politikai-) földrajzi fekvése. Ukrajna területének elhelyezkedése az időzónákhoz viszonyítva.

3.2. Ukrajna természeti viszonyai és erőforrásai

3.2.1. Domborzat, tektonikai és geológiai felépítés, ásványi erőforrások

Ukrajna területének felszínformái. Az alföldek, hátságok, hegységek és folyóvölgyek kiterjedése. Ukrajna domborzati térképe. A fő tektonikai szerkezetek. Ukrajna tektonikai felépítésének térképe. A domborzat és a tektonikai felépítés közötti összefüggések. Geológiai felépítés. Neotektonikus mozgások. A geológiai felépítés és a tektonika hatása az emberi tevékenységre. A domborzat kialakulása. Külső és belső domborzatformáló tényezők és folyamatok. A különböző domborzatformák eredete. Domborzat és emberi tevékenység. A domborzat gazdasági értékelése. A kedvezőtlen geológiai és geomorfológiai folyamatok okai és megelőzésük módjai.

Ásványi kincsek, azok csoportosítása használat szerint, törvényszerűségek: eloszlásuk Ukrajna területén. Tüzelőanyag ásványi kincsek. Meglévő és perspektivikus szén-, kőolaj-, földgáz- és tüzelőanyagok és kitermelési területük. Érces és nemérces ásványi kincsek: medencék, lelőhelyek, kitermelési körzetek. Ásványvíz és gyógyiszap. Az ásványi erőforrások ésszerű felhasználásának problémája.

3.2.2. Éghajlat és éghajlati erőforrások

Éghajlatalakító tényezők: napenergia, légkörzés, földfelszín és ezek kölcsönhatása. A napenergia eloszlása Ukrajna területén. Légtömegek, amelyek befolyásolják Ukrajna területének éghajlatát. Légköri frontok, ciklonok és anticiklonok. Az éghajlat elemei: hőmérséklet, csapadék, páratartalom és eloszlásuk Ukrajnában. Az éghajlati elemek évi és évszakos változása. Éghajlati térkép. Regionális éghajlati különbségek. Éghajlati erőforrások. Szezonális időjárási viszonyok és jelenségek. Kedvezőtlen időjárási és éghajlati jelenségek. Időjárás előrejelzés az időjárási térkép alapján, népi megfigyelések. Az időjárási és éghajlati viszonyok hatása az emberi egészségre és a gazdasági tevékenységre. A légkör védelme.

3.2.3. A szárazföld vizei és vízi erőforrások

Ukrajna területének általános hidrológiai jellemzői. Felszíni vizek. Folyók. A fő folyórendszerek és vízgyűjtő területek. Az ember hatása a folyókra. Jellemzői, áramlási viszonyai. A folyó esése, lejtése. Az éghajlat hatása a folyórendszer kialakulására. A folyók táplálása és vízjárása, a folyóhálózat sűrűsége. A vízfolyások vízzárlása, vízhozam. Tavak és típusaik. Mocsarak, azok típusai, az elmocsarasodás okai. Vízátározók és csatornák. Felszín alatti vizek. A fő artézi medencék. Kedvezőtlen hidrológiai jelenségek és azok megelőzésére irányuló intézkedések.

Ukrajna vízkészletei, azok ésszerű felhasználásának és védelmének módjai

3.2.4. Talajok és talajkészletek

A talajképződés feltételei, a talaj szerkezete, talajszintek, termékenység. A talajok fő típusai, eloszlásának törvényszerűségei Ukrajnában. V. Dokucsájev kutatásai. Talajtérkép. Ukrajna talajkészletei. A talajok változása az emberi tevékenység hatására. A talajkészletek ésszerű hasznosítása és védelme érdekében tett intézkedések.

3.2.5. Ukrajna növény- és állatvilága

A növényzet sokfélesége (fajgazdagsága). A vegetáció eloszlásának törvényszerűségei Ukrajnában. A növények csoportosítása. Az állatvilág eloszlásának törvényszerűségei Ukrajnában. Vörös és Zöld könyvek Ukrajnában. Növényi és állati erőforrások, azok védelme és újratermelődése.

3.2.6. Ukrajna tájai

A táj, mint a térben egységes rendszer. A természeti tájak övezete, azok térképi ábrázolása. Ukrajna tájai térkép. Antropogén tájak. Alföldi tájak, azok sokszínűsége. Ukrajna természeti övezetei: vegyes és lombos erdők, erdőssztyepp, sztyepp. Az alföldi tájak hasznosítása és védelme. A Fekete- és Azovi-tenger természeti adottságai és erőforrásai, ésszerű hasznosításuk problémái.

3.3. Természetgazdálkodás

Ukrajna természeti-erőforrás potenciáljának hasznosítása. A környezetszennyezés fő típusai Ukrajnában. Az ökológiai helyzet hatása a lakosság élettevékenységére. Ukrajna természetvédelmi alapja. Országos ökológiai hálózat. Környezeti monitorozás. Alapvető intézkedések a természeti erőforrások ésszerű felhasználására és a környezet védelmére. Természetgazdálkodás a fenntartható fejlődés feltételei között.

IV. Ukrajna és a világ népessége

4.1. Demográfiai folyamatok, a Föld és Ukrajna lakosságának nemi és életkor szerinti összetétele

A népesség száma és annak alakulása a világon és Ukrajnában. Természeti, társadalmi, gazdasági és ökológiai tényezők hatása a természetes népességmozgásra a világon, Ukrajnában. A demográfiai átmenet, annak szakaszai. A világ és Ukrajna lakosságának nemi és életkor szerinti, valamint családszerkezeti összetétele. A lakosság várható élettartama. A népesség elöregedése. Az országok demográfiai helyzetének jellemzői korfák segítségével. A demográfiai politika jellemzői a különböző típusú természetes szaporodással rendelkező országokban. A migráció, annak mutatói, okai, hatása a népesség szaporodására és újraelosztására a világban. A migrációs folyamatok térbeli trendjei. Az életminőség, mint a migráció kiváltó tényezője. Demográfiai előrejelzések.

4.2. Letelepedési rendszer

A népsűrűség. A népsűrűség területi különbségei a világon és Ukrajnában. Városi és vidéki települések, lehatárolásuk kritériumai Ukrajnában és a világban. A városok népesség és funkció szerinti osztályozása. Városi és vidéki lakosság. Az urbanizáció, és annak okai. Az urbanizáció szintjei és különbségei Ukrajnában és a világon. Szuburbanizáció. Hamis urbanizáció (nyomornegyedek). Dzsentrifikáció. Letelepedési rendszer. Agglomerációk. Megapoliszok, megalopoliszok. Világvárosok. A vidéki települések jellemzői.

4.3. A népesség etnikai összetétele. A népesség vallási összetétele

Etnikumok. A legnagyobb nyelvcsaládok. Egy- és többnemzetiségű országok. Ukrajna népességének nemzetiségi összetétele: jellemzők és regionális különbségek. Nemzeti kisebbségek és etnikai csoportok, letelepedésük fő területei. A vallás, mint kulturális jelenség. Világvallások. A legelterjedtebb vallásirányzatok Ukrajnában.

4.4. A lakosság foglalkoztatottsága a világban és Ukrajnában

Munkaerőforrás. A munkaerőforrás mennyisége és minősége. Gazdaságilag aktív népesség. Foglalkoztatottság. A foglalkoztatottság problémái.

V. Ukrajna és a világgazdaság

5.1. Nemzetgazdaság és világgazdaság

5.1.1. Nemzetgazdaság

Nemzetgazdaság. A „gazdasági fejlődés” fogalom és mutatói: belső össztermék (GDP), a GDP szerkezete, az emberi fejlettségi index (HDI). Az ország gazdaságának szektorális modellje. A termelés szervezésének társadalmi formái. A termelés telepítési tényezői. A nemzetgazdaság térbeli szervezésének formái.

5.1.2. Világgazdaság

Világgazdaság, világpiaç. A „terület szakosodása” és a „nemzetközi munkamegosztás” fogalmak. A gazdasági rendszerek típusai. A világ országainak osztályozása a gazdasági fejlődés szintje alapján, Ukrajna helye közöttük. A világgazdaság sokszintűsége, térbeli szerkezete a „Központ – periféria” koncepció szerint. A világgazdaság fejlődésének jelenkori tendenciái. Globalizáció és regionális gazdasági integráció. Transznacionális korporációk (TNK) és azok hatása a világgazdaság működésére. Globális gazdaság. Nemzetközi gazdasági szervezetek.

5.2. A gazdaság primer szektora

5.2.1. Mezőgazdaság. Erdőgazdálkodás

Mezőgazdaság és erdőgazdálkodás. Mezőgazdaság és erdőgazdálkodás, jelentőségük a mai világban. A mezőgazdaság összetevői. Az agrártermelés elhelyezkedésének természeti (termőföld és agroklimatikus erőforrások) és szociális-gazdasági tényezői. Termőföld-ellátottság. A világ mezőgazdasága. A főbb gabonafélék, ipari növények és az állattenyésztési árucikkek termelésének földrajza. A világ mezőgazdaságának övezetessége. A mezőgazdasági áruφέlésegek legjelentősebb termelői és exportőr országai.

Ukrajna mezőgazdasága. Ukrajna mezőgazdasági termőföldjeinek szerkezete. A gabonafélék, ipari növények, burgonya, zöldségfélék, kobakosok, szőlő termesztésének elhelyezkedése Ukrajnában. Az állattenyésztés takarmánybázisának fejlődése. Az állattenyésztés szerkezete és elhelyezkedése. A mezőgazdaság övezetes szakosodása Ukrajnában. Hegyvidéki és városkörnyéki mezőgazdasági körzetek.

A világ erdős övezetei. Erdőellátottság. Ukrajna erdőgazdálkodása.

5.2.2. Bányaipar

Az országok ásványkincs-ellátottságának mutatói. Szénbányászat, kőolaj- és földgáz-kitermelés. Szén, kőolaj és földgáz lelőhelyek elhelyezkedésének fő törvényszerűségei. A világ legjelentősebb kőszén, kőolaj és földgáz medencéi, kitermelő országai. A kőszén, kőolaj és földgáz kitermelésének jelentős és perspektivikus vidékei Ukrajnában. A tüzelőanyag-hiány fedezésének lehetőségei Ukrajnában.

A fémes ércek bányászata. A fémérc lelőhelyek elhelyezkedésének törvényszerűségei. A vasérc, mangánérc, színesfémércek, ritkafémek és drágafémek legjelentősebb kitermelő országai.

A vasérc és mangánérc bányászatának fejlődése és elhelyezkedése Ukrajnában. A színesfémércek lelőhelyeinek kihasználása Ukrajnában. Más természeti nyersanyagok bányászata Ukrajnában és a világ országaiban. Az ásványi erőforrások exportja Ukrajnából.

5.3. A gazdaság szekunder szektora

5.3.1. A villamos energia termelése és továbbítása

A villamos-energetika jelentősége. A villamos erőművek típusai. A tüzelőanyag-energetikai mérleg. A világ villamos-energetikája. A világ legjelentősebb villamos-energiatermelő és fogyasztó országai a világon. Különbségek a villamosenergia-termelés szerkezetében a világ különböző típusú erőműveiben. Ukrajna villamos-energetikája. A legnagyobb HEM-ek, AEM-ek, VEM-ek és távvezetékek. Megújuló energiaforrások felhasználása. A villamos áram exportja Ukrajnából.

5.3.2. Kohászati termelés

A kohászat jelentősége a gazdaságban. A nyersvas és acél termelésének modern technológiái. Kombinálás a vaskohászatban. A vaskohászati vállalatok jelenkori telepítési tényezői.

Színesfémkohászat. A réz-, alumínium- és titángyártás technológiájának sajátosságai és a vállalatok telepítési tényezői.

A világ kohászata. A vaskohászati fémek termelésének és fogyasztásának legjelentősebb országai. A nyersvas, acél és hengereltáru gyártás elhelyezésének jelenkori trendje. A világ színesfém termelésének és fogyasztásának legjelentősebb országai.

Nyersvas, acél és hengereltáru termelése Ukrajnában: domináns technológiák, a vállalatok telepítési tényezői, jelentős központok, Ukrajna helye a vaskohászati fémek világpiacán. A színesfémek gyártásának fő központjai Ukrajnában.

5.3.3. Vegyipar. Fafeldolgozás és papírgyártás. Építőanyagok gyártása

A vegyipari termelés jelentősége és a technológiák sajátosságai. A vegyi anyagok és termékek gyártásának, a gyógyszeripari termelés, a gumi és műanyag termékek gyártásának telepítési tényezői. Vegyipari termelés Ukrajnában. A vegyipari termékek gyártásának fő központjai és azok kialakulásának tényezői. A világ legjelentősebb műtrágyákat, polimereket, gyógyszereket gyártó országai. Fafeldolgozás és papíripar: jelentőségük, a technológiák sajátosságai, és a vállalatok telepítési tényezői. Fafeldolgozás és papíripar Ukrajnában. A világ legjelentősebb fafeldolgozó és papírgyártó országai. Építőanyagok gyártása Ukrajnában.

5.3.4. Gépek és berendezések gyártása

A gépgyártás jelentősége a jelenkori világban. A vállalatok változatossága és azok telepítési tényezői. Szakosodás és kooperáció a gépgyártásban. A világ gépgyártása. Kölcsönös kapcsolat a régió, ország gazdasági fejlődési szintje és a gépgyártás fejlődési szintje között. A repülőgépek, gépkocsik, tengeri hajók, esztergagépek, számítógépek, robottechnika gyártásának jelentős országai.

A gépgyártás Ukrajnában. A közlekedési gépek, ipari berendezések, mezőgazdasági technika, háztartási elektrotechnikai és elektronikai gépek gyártásának legjelentősebb központjai.

5.3.5. Szövetek, ruhafélék, lábbelik, élelmiszerek gyártása

A különböző szöveteket, ruhákat, bőrárut és lábbeliket gyártó vállalatok termelési folyamatának sajátosságai és telepítési tényezői. A méteráru, ruhafélék és lábbelik jelentős gyártó és exportáló országai a világpiacra. A textilgyártás, ruhaipar, bőrpar és lábbelik gyártásának központjai és telepítési tényezői Ukrajnában. Népi kézművesipar Ukrajnában.

Az élelmiszeripari vállalatok telepítési tényezői. Élelmiszerek gyártása a világon: modern trendek, a globalizáció és a nemzeti hagyományok hatása, kapcsolat az agrárvállalkozásokkal. Hagyományos élelmiszergyártás a világ egyes országaiban. Élelmiszeripar Ukrajnában. A cukorrépa-cukoripari, étolajgyártó, vaj- és sajtgyártó, zöldség- és gyümölcskonzerváló, halipari, kenyérsütő, szárasztészta gyártó, malomipari, üdítőitalokat és ásványvizet palackozó vállalatok technológiai sajátosságai és telepítő tényezői.

5.4. A gazdaság terciér szektora

5.4.1. Közlekedés

Közlekedés, szerepe a népgazdaságban és a világgazdaság kialakulásában. Közlekedési válfajok, előnyök és hátrányai. A világ közlekedése. Országok, amelyek kitűnnek a vasúti hálózat és a közutak magas fejlettségi szintjével. Legjelentősebb tengeri kikötők, hatásuk az ipar elhelyezkedésére. A világ legnagyobb hajózható folyói. A világ legnagyobb légi kikötői. Nemzetközi közlekedési folyosók.

Ukrajna közlekedése. Vasúti közlekedés – Ukrajna közlekedésének legfőbb válfaja. Ukrajna legfontosabb közútjai. Vízi közlekedési utak, Ukrajna legnagyobb tengeri és folyami kikötői. Légi közlekedés. Közlekedési gócek. Nemzetközi közlekedési folyosók Ukrajna területén.

5.4.2. Turizmus

A turizmus, mint a nemzetgazdaság része, válfajai. A turizmus fejlődésének tényezői a régióban, országban. Turisztikai infrastruktúra. Nemzetközi turizmus. A világ jelentős turisztikai régiói. A világ legnagyobb számú UNESCO Világörökség objektumaival rendelkező országai. Turizmus Ukrajnában. A természeti rekreációs erőforrások sajátosságai. Az UNESCO Világörökség objektumai Ukrajnában. Turisztikai régiók Ukrajnában.

5.4.3. Kereskedelem. Pénzügyi szolgáltatások. Számítógép programozás. Tudományos tevékenység. Oktatás. Egészségvédelem

A kereskedelem, mint szolgáltatási válfaj, formái, mutatói. Áruféleségek és szolgáltatások világpiaca. A külgazdasági kapcsolatok fő irányai. Kereskedelmi világszervezet. A szabad

kereskedelem regionális övezetei (NAFTA, ASEAN). Kereskedelem Ukrajnában: az áruféleségek és a szolgáltatások exportja és importja, a kiskereskedelem koncentrációjának tényezői a településeken, régiókban.

Pénzügyi szolgáltatások. A banki-pénzügyi tevékenység világközpontjai. A globalizáció hatása a pénzügyi intézmények elhelyezkedésére. Offshore országok. A pénzügyi intézmények elhelyezkedésének sajátosságai Ukrajnában.

A tudomány és az oktatás szerepe a társadalomban. A tudományos kutatások és az oktatás térbeli formái: technopoliszok, technoparkok. A világ és Ukrajna legismertebb tudományos központjai.

Outsourcing. Vezető országok a globális számítógépes programozási piacon. Az informatikai technológiák outsourcingja (IT-outsourcing) Ukrajnában. Az egészségügyi szolgáltatások, gyógy- és egészségturizmus legismertebb központjai Ukrajnában és a világon.

VI. Régiók és országok

6.1. A világ régiói. Európa. Ázsia. Amerika. Óceánia. Afrika

Az országok gazdaság-földrajzi jellemzése típusos vázlattevé szerint. A régió összetétele és gazdaság-földrajzi fekvésének sajátosságai. A régió jelenkori politikai térképe: az országok államformája és közigazgatási szerkezete, országok típusai a gazdasági fejlődés szintje szerint. Integrációs folyamatok. Nemzetközi szervezetek a régióban.

A régió természeti feltételei és erőforrásai.

A régió népessége: demográfiai folyamatok, természetes és mechanikus népességmozgás, demográfiai politika, a népesség szerkezete, urbanizáció, szuburbanizáció, rurbanizáció, dzsentifikáció. Világvárosok, városi agglomerációk, megapoliszok a régióban.

A gazdaság sajátosságai a régió országaiban. A gazdaság primer szektora: a tüzelőanyagok, érces és nemérces nyersanyagok bányászatának fő vidékei, mezőgazdaság és erdőgazdálkodás. A gazdaság szekunder szektora: a feldolgozóipar fejlődésének sajátosságai, industrializáció, reindustrializáció, az ipar fő központjai. A gazdaság terciér szektora: a legfontosabb nemzetközi közlekedési folyosók és gócok, turisztikai régiók, pénzügyi központok. Ukrajna kapcsolatai a régió országaival.

6.2. A világ országai: gazdaság-földrajzi jellemzés. Németország. Franciaország. Nagy-Britannia. Olaszország. Lengyelország. Fehéroroszország. Oroszország. Japán. Kína. India. Ausztrália. Amerikai Egyesült Államok. Kanada. Brazília. Egyiptom. Délafrikai Köztársaság (DAK)

Az országok gazdaság-földrajzi jellemzése típusos vázlattevé szerint; az ország helye a világban és a régióban; fő tényezők, amelyek meghatározzák az ország helyét a nemzetközi földrajzi munkamegosztásban (NFMM); településrendszerek; az ország jelenkori fejlődésének sajátosságai, a gazdaság szektorális szerkezete; a terciér szektor domináns összetevői; ipari termelések, amelyek meghatározzák az ország nemzetközi szakosodását; az agrárszektor sajátosságai; a gazdaság térbeli szerveződésének jellemzői; külgazdasági kapcsolatok, kapcsolatok Ukrajnával.

VII. Az emberiség globális problémái. Fenntartható fejlődés

Az emberiség globális problémáinak fogalma, kialakulásuk okai. A háború és a béke problémája. A terrorizmus problémája. Ökológiai probléma. Nyersanyag és energetikai probléma. Demográfiai és élelmiszerellátási probléma. Az elmaradottság leküzdésének problémája a fejlődő országokban. A globális problémák kölcsönös kapcsolata. A világközösség és a nemzetközi szervezetek szerepe megoldásukban. Fenntartható fejlődés – az emberiség stratégiája a XXI. századra.

Az írásbeli teszt szerkezete

Általános elvek:

- A földrajz írásbeli teszt maximális pontszáma 100 pont.
- A vizsga anyaga nem lépi túl az iskolai tanterv anyagát.
- A feladatokra csak egész pontok adhatók.
- A tesztek öt blokkból állnak:
 - I. Általános földrajz, kontinensek földrajza, összesen 30 pont.
 - II. Régiók és országok, összesen 10 pont.
 - III. Ukrajna természeti földrajza, Ukrajna és a világ népessége, Ukrajna és a világgazdaság, összesen 30 pont.
 - IV. Rajzos feladatok, összesen 20 pont.
 - V. Számítási logikai feladat, összesen 10 pont.

A tesztek összeállítása

Az írásbeli tesztek a következő feladattípusokból állhatnak:

I. Általános földrajz, Kontinensek földrajza (összesen 30 pont):

- 1. Definíció.* Öt definíció – 10 pont.
- 2. Egyszeres választás.* Öt feladat – 10 pont.
- 3. Igazságkeresés.* Tíz állítás – 10 pont.

II. Régiók és országok, Az emberiség globális problémái. Fenntartható fejlődés (összesen 10 pont):

- 1. Sorrendbe állítás.* Öt fogalomcsoport – 10 pont.

III. Ukrajna természeti földrajza, Ukrajna és a világ népessége. Ukrajna és a világgazdaság (összesen 30 pont):

- 1. Igazságkeresés.* Tíz állítás – 10 pont.
- 2. Egyszeres választás.* Öt feladat – 10 pont.
- 3. Felsorolás.* Öt feladat – 10 pont.

IV. Rajzos feladat(ok) (összesen 20 pont):

- 1. Természetföldrajzi objektumok** Tíz földrajzi név feltüntetése – 10 pont
- 2. Gazdaságföldrajzi objektumok.** Öt földrajzi név feltüntetése és öt pár megtalálása – 5-5 pont

V. Számítási-logikai feladatok (összesen 10 pont).

E blokk egy természet- és egy gazdaságföldrajzi jellegű számítási feladatot tartalmaz. A két feladatra 10 pont adható.

A tesztek értékelése

I. Általános földrajz, kontinensek földrajza

1. Definíció. Definálni kell öt általános természetföldrajzi fogalmat. A válaszok közül csak a teljes értékű definíciók fogadhatók el.

2. Egyszeres választás. A feladat öt állítást, fogalmat, illetve földrajzi nevet tartalmaz, amelyek mindegyikéhez négy válasz tartozik. A felvételizőnek be kell karikáznia a négy válaszból azt az egyet, amelyre az állítás, fogalom illetve földrajzi név vonatkozik. Ahol egynél több bekarikázás található, azt a megoldást érvénytelennek kell tekinteni.

3. Igazságkeresés. A feladat tíz állítást tartalmaz, amelyekből öt igaz. A felvételizőnek be kell karikáznia azt az ötöt, amelyet igaznak tart. A helytelen bekarikázás pontelvonással jár.

II. Régiók és országok

1. Sorrendbe állítás. A feladatban felsorolt négy földrajzi nevet, országot a megadott szempont szerint kell sorrendbe állítani.

III. Ukrajna természeti földrajza, Ukrajna és a világ népessége. Ukrajna és a világgazdaság.

1. Igazságkeresés. A feladat tíz állítást tartalmaz, amelyből öt igaz. A felvételizőnek be kell karikáznia azt az ötöt, amelyet igaznak tart. A helytelen bekarikázás pontelvonással jár.

2. Egyszeres választás. A feladat öt állítást, fogalmat, illetve földrajzi nevet tartalmaz, amelyek mindegyikéhez négy válasz tartozik. A felvételizőnek be kell karikáznia a négy válaszból azt az egyet, amelyre az állítás, fogalom illetve földrajzi név vonatkozik. Ahol egynél több bekarikázás található, azt a megoldást érvénytelennek kell tekinteni.

3. Felsorolás. A feladatban megadott feltételeket kielégítő, három-három fogalmat, illetve földrajzi nevet kell felsorolni. Csak a legalább három jó választ tartalmazó, rossz választ nem tartalmazó megoldásra adható pont.

IV. Rajzos feladatok

A feladat vázlattérképet tartalmaz. A térképnek fele-fele arányban kell tartalmaznia természetföldrajzi, illetve gazdaságföldrajzi objektumokat. Csak a megfelelő helyen feltüntetett, illetve helyesen megnevezett földrajzi név ér pontot.

V. Számítási logikai feladatok

A teljes pontszám csak a helyes eredményt adó, számításokkal alátámasztott és felelettel ellátott megoldásra adható. Részpontszám adható hibás eredmény esetén is, amennyiben a jelentkező jól választotta meg a számítási módszert.

FELVÉTELI MINTATESZT FÖLDRAJZBÓL

Az írásbeli dolgozat megoldásához 120 perc áll rendelkezésre. Először figyelmesen olvassa el a feladatokban megfogalmazott kérdéseket, majd alaposan gondolja át válaszait, s azokat írja le. Nem egyértelmű áthúzás, javítás, stb. esetében arra a feladatrésze nem kap pontot. A feladatlapokra golyós- vagy töltőtollal írjon.

I. Általános földrajz. Kontinensek földrajza

1. Definíció.

Definiálja az alábbi fogalmakat!

1. Évi középhőmérséklet:
2. Üstökös:
3. Meteorológia:
4. Napforduló:
5. Geoid:

A feladat összpontszáma: **10 pont**

2. Egyszeres választás

Az alábbi kérdésekhez négy természetföldrajzi fogalom vagy földrajzi név tartozik, amelyekből egy a helyes. **Karikázza be a helyes válasz betűjelét!**

1. A Föld tengelykörüli forgásának következménye:

- a) Az évszakok váltakozása
- b) A nappalok és éjszakák váltakozása
- c) A kőzetlemezek mozgása
- d) A Föld sajátos felszíne

2. Afrikai hegycsúcs:

- a) Mont Blanc
- b) Mount McKinley
- c) Aconcagua
- d) Mount Kenya

3. Vulkáni eredetű kőzet:

- a) Homokkő
- b) Márvány
- c) Andezit
- d) Mészkö

4. Indiai-óceáni tengeráramlás:

- a) Golf-áramlás
- b) Humboldt-áramlás
- c) Labrador-áramlás
- d) Agulhas-áramlás

5. Kontinensének leghosszabb folyója:

- a) Amazonas
- b) Duna
- c) Yukon
- d) Ob

A feladat összpontszáma: **10 pont**

3. Igazságkeresés

Karikázza be azon állítások számjelét, amelyeket teljes mértékben igaznak tart. **A helytelen bekarikázás pontelvonással jár!**

1. A Jupiter a Naptól számított első bolygó.
2. A troposzférában a magasság növekedésével csökken a hőmérséklet.
3. Az anticiklonok belsejében a levegő áramlása megegyezik az óramutató járásával.
4. A hőmérsékleti egyenlítő nem esik egybe a földrajzi egyenlítővel.
5. A kontinentális talapzat mélysége 200-tól 4000 méterig terjed.
6. A kőzetlemezeknek három típusa van: szárazföldi, óceáni és átmeneti.
7. A légnyomás – a föld felszínének 1 cm²-ére ható légoszlop súlya.
8. A dagályhullám a Világtengeren nyugat-keleti irányban vonul végig.
9. A lösz törmelékes üledékes kőzet.
10. Mangroveerdők főként a mérsékeltövi, hullámzástól védett tengerpartokon alakulnak ki.

A feladat összpontszáma: **10 pont**

II. Régiók és országok

1. Sorrendbe állítás

Állítsa sorrendbe Olaszországot, Lengyelországot, Indiát, Ausztráliát

1) fővárosuk ábécérendje szerint:

.....

2) területük csökkenő rendje szerint:

.....

3) gazdasági fejlettségük (GDP/fő) csökkenő rendje szerint:

.....

4) népességük csökkenő rendje szerint:

.....

5) népsűrűség csökkenő rendje szerint:

.....

A földrajzi neveket a megfelelő sorrendben írja a kipontozott vonalakra!

A feladat összpontszáma: **10 pont**

III. Ukrajna természeti földrajza. Ukrajna és a világ népessége. Ukrajna és a világgazdaság

1. Igazságkeresés

Karikázza be azon állítások számjelét, amelyeket teljes mértékben igaznak tart. **A helytelen bekarikázás pontelvonással jár!**

1. Az Ukrán-Kárpátok – gyűrt hegység.
2. Ukrajna legnagyobb lakosságszámmal rendelkező megyéje Kárpátalja.
3. Az Ukrán-Kárpátok legmagasabb csúcsa a Gerlachfalvi-csúcs.
4. Az antarktiszi ukrán kutatóállomás neve Vernadszkij.
5. Az Ukrajnában előállított villamos energia 43%-át atomerőművek adják.
6. A Krími-hegység legmagasabb csúcsa az Aj-Petri.
7. Ukrajna első vasútvonala Lvivet kötötte össze Przemyslel (ma Lengyelország).
8. Az országban kitermelt mangánérc 95%-át a vegyipar használja fel.
9. A Fekete-tengert az Azovi-tengerrel a Kercsi-szoros köti össze.
10. Ukrajna legnagyobb tengeri kikötője – Szevasztopol.

A feladat összpontszáma: **10 pont**

2. Egyszeres választás

Az alábbi állításokhoz négy fogalom, illetve földrajzi név tartozik. **Karikázza be annak a betűjelét, amelyre az állítás vonatkozik!**

1. Az Azovmelléki-hátság legmagasabb pontja

- a) Mohila-Belmak
- b) Berda-hegy
- c) Kamula-hegy
- d) Mohila-Mecsetna

2. Melyik Ukrajnai megyében található a Csernobili atomerőmű?

- a) Csernyihivi
- b) Zsitomiri
- c) Kijevi
- d) Szumi

3. A Krím-félsziget legjelentősebb folyója

- a) Molocsna
- b) Alma
- c) Szalgir
- d) Kácsa

4. Selyemkombinát található itt

- a) Lviv
- b) Kijev
- c) Harkiv
- d) Doneck

5. Autóbuszgyártásáról híres

- a) Kijev
- b) Szimferopol
- c) Drohobics
- d) Lviv

A feladat összpontszáma: **10 pont**

3. Felsorolás

Soroljon fel hármat-hármat a megadott fogalmak, illetve földrajzi nevek közül!

1. A Tisza jobboldali mellékfolyói Kárpátalján:

.....

2. Az ukrajnai síkvidék jellemző talajai:

.....

3. Ukrajnai szénmedencék:

.....

4. Ukrajnában termesztett gabonanövények:

.....

5. A Krími AK városai:

.....

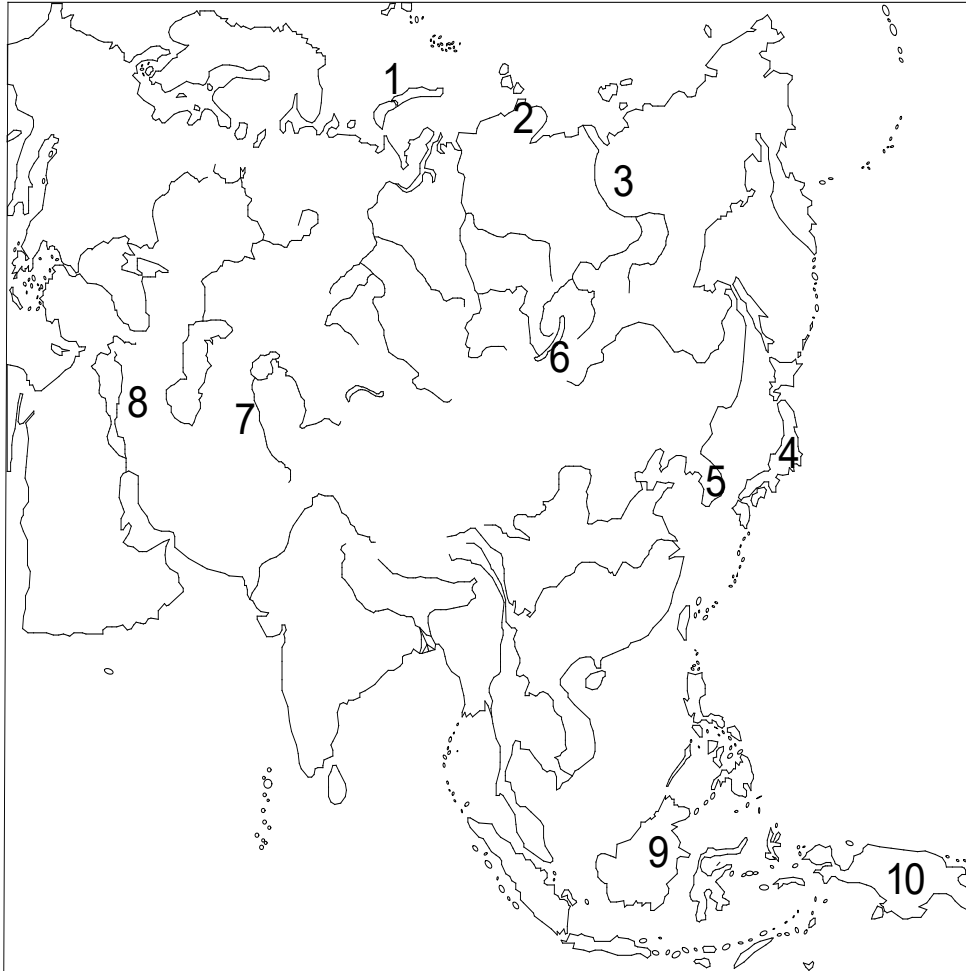
A feladat összpontszáma: **10 pont**

IV. Rajzos feladatok.

1. Természetföldrajzi objektumok.

Az itt látható térképvázlaton tíz, számmal jelzett földrajzi egységet jelöltünk. Ismerje fel ezeket és írja a pontozott vonalakra!

1.-szigetek	6. -tó
2.-félsziget	7. -sivatag
3.-folyó	8. -folyó
4.-sziget	9. -sziget
5.-félsziget	10. -sziget

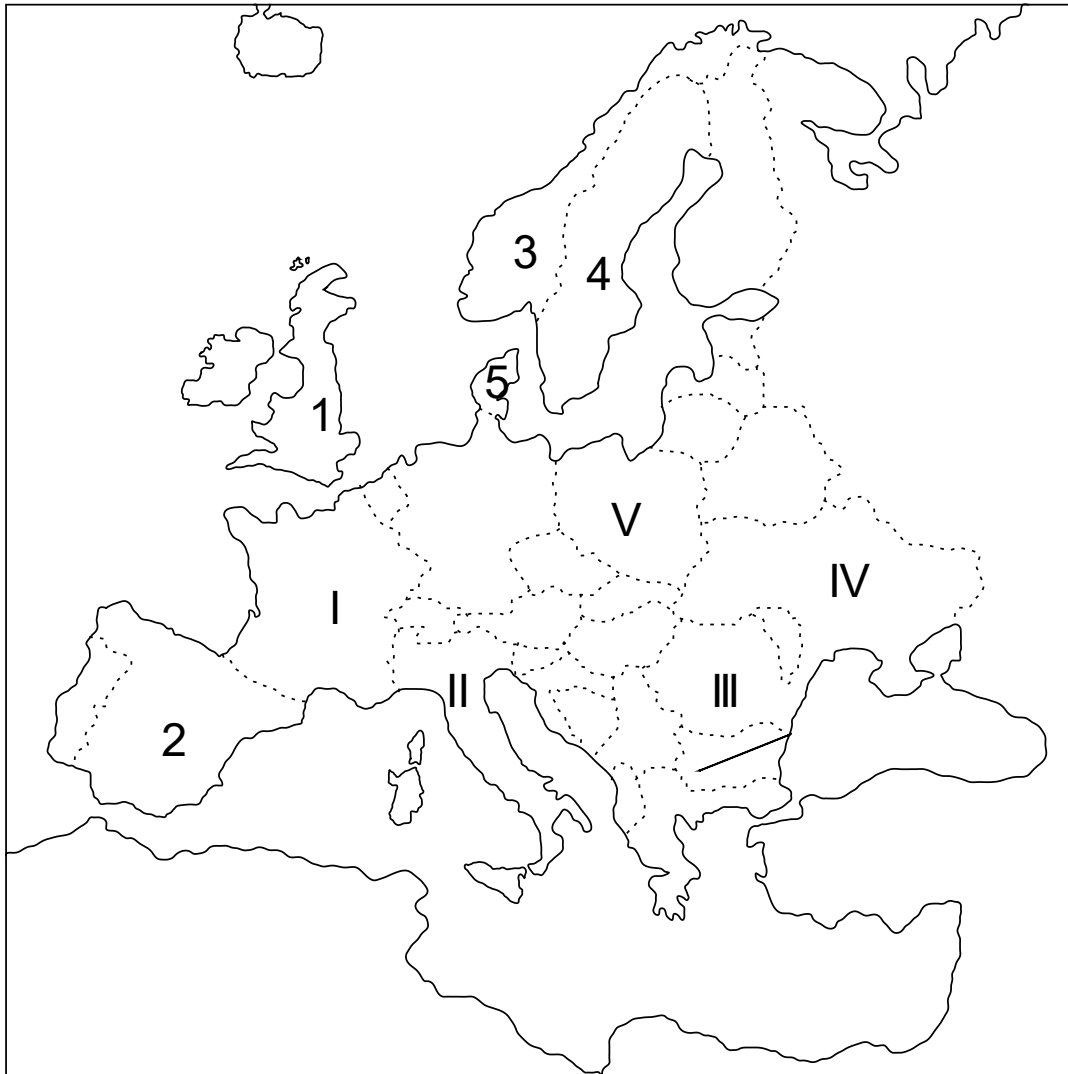

A feladat összpontszáma: **10 pont**

2. Gazdaságföldrajzi objektumok

Az alábbi térképvázlaton öt arab számmal jelzett monarchiát és öt római számmal jelzett köztársaságot jelöltünk be. Ismerje fel ezeket és írja a pontozott vonalakra!

1.	I.
2.	II.
3.	III.
4.	IV.
5.	V.

A feladat összpontszáma: **10 pont**

V. Számítási-logikai feladatok

1. Számítsa ki az A és B pontok távolságát a valóságban, ha az 1:50000 méretarányú térképen az 7,3 cm-rel egyenlő!

A szükséges számításokat itt végezze el!

2. Egy ország területe $303\,225\text{ km}^2$, lakossága 56 740 000, a születési arány 10,9‰, a halálozási arány 9,5‰.

Az adatok alapján számolja ki:

- a) Az ország népsűrűségét
- b) A születések számát
- c) A halálozások számát

A feladat összpontszáma: **10 pont**

Megoldókulcs a felvételi mintafeladathoz

I. Általános földrajz. Kontinensek földrajza

1. Definíció

- Évi középhőmérséklet:** egy év 12 hónapjának középhőmérsékleteiből számított átlaghőmérséklet
- Üstökös:** olyan naprendszerbeli égitest, amely a Nap körül, általában elnyújtott pályán kering, és a Nap közelébe érve kómája és csóvája fejlődik.
- Meteorológia:** az időjárási folyamatokkal és előrejelzésekkel foglalkozó tudományág.
- Napforduló:** az az időpont, amikor (látszólagos) éves égi útján a Nap észak-déli mozgása ellentétes irányúra változik.
- Geoid:** a Föld elméleti alakja.

2. Egyszeres választás

1. A Föld tengelykörüli forgásának következménye:

- a) Az évszakok váltakozása

b) A nappalok és éjszakák váltakozása

- c) A kőzetlemezek mozgása

- d) A Föld sajátos felszíne

2. Afrikai hegycsúcs:

- a) Mont Blanc

- b) Mount McKinley

- c) Aconcagua

d) Mount Kenya

3. Vulkáni eredetű kőzet:

- a) Homokkő

- b) Márvány

c) Andezit

- d) Mész

4. Indiai-óceáni tengeráramlás:

- a) Golf-áramlás

- b) Humboldt-áramlás

- c) Labrador-áramlás

d) Agulhas-áramlás

5. Kontinensének leghosszabb folyója:

- a) Amazonas

- b) Duna

- c) Yukon

- d) Ob

3. Igazságkeresés

1. A Jupiter a Naptól számított első bolygó.
2. A troposzférában a magasság növekedésével csökken a hőmérséklet.
3. Az anticiklonok belsejében a levegő áramlása megegyezik az óramutató járásával.
4. A hőmérsékleti egyenlítő nem esik egybe a földrajzi egyenlítővel.
5. A kontinentális talapzat mélysége 200-tól 4000 méterig terjed.
- 6 A kőzetlemezeknek három típusa van: szárazföldi, óceáni és átmeneti.
7. A légnyomás – a föld felszínének 1 cm²-ére ható légoszlop súlya.
8. A dagályhullám a Világtengeren nyugat-keleti irányban vonul végig.
9. A lösz törmelékes üledékes kőzet.
10. Mangroveerdők főként a mérsékeltövi, hullámzástól védett tengerpartokon alakulnak ki.

II. Régiók és országok, Az emberiség globális problémái. Fenntartható fejlődés

1. Sorrendbe állítás

- 1) fővárosuk ábécérendje szerint: **Ausztrália, Olaszország, India, Lengyelország**

- 2) területük csökkenő rendje szerint: **Ausztrália, India, Lengyelország, Olaszország**

- 3) gazdasági fejlettségük (GDP/fő) csökkenő rendje szerint: **Ausztrália, Olaszország, Lengyelország, India**
- 4) népességük csökkenő rendjébe: **India, Olaszország, Lengyelország, Ausztrália**
- 5) népsűrűség szerinti csökkenő rendjébe: **India, Olaszország, Lengyelország, Ausztrália**

III. Ukrajna természeti földrajza, Ukrajna és a világ népessége. Ukrajna és a világgazdaság

1. Igazságkeresés

- 1. Az Ukrán-Kárpátok – gyűrt hegység.**
2. Ukrajna legnagyobb lakosságszámmal rendelkező megyéje a Kárpátaljai.
3. Az Ukrán-Kárpátok legmagasabb csúcsa a Gerlachfalvi-csúcs.
- 4. Az antarktiszi ukrán kutatóállomás neve Vernadszkij.**
- 5. Az Ukrajnában előállított villamos energia 43%-át atomerőművek adják.**
6. A Krími-hegység legmagasabb csúcsa az Aj-Petri.
- 7. Ukrajna első vasútvonala Lvivet kötötte össze Przemyslel (ma Lengyelország).**
8. Az országban kitermelt mangánérc 95%-át a vegyipar használja fel.
- 9. A Fekete-tengert az Azovi-tengerrel a Kercsi-szoros köti össze.**
10. Ukrajna legnagyobb tengeri kikötője – Szevasztopol.

2. Egyszeres választás

- 1. Az Azovmelléki-hátság legmagasabb pontja**
 - a) Mohila-Belmak**
 - b) Berda-hegy
 - c) Kamula-hegy
 - d) Mohila-Mecsetna
- 2. Melyik Ukrajnai megyében található a Csernobili atomerőmű?**
 - a) Csernyihivi
 - b) Zsitomiri
 - c) Kijevi**
 - d) Szumi
- 3. A Krím-félsziget legjelentősebb folyója**
 - a) Molocsna
 - b) Alma**
 - c) Szalgir
 - d) Kácsa
- 4. Selyemkombinát található itt**
 - a) Lviv
 - b) Kijev**
 - c) Harkiv
 - d) Doneck
- 5. Autóbuszgyártásáról híres**
 - a) Kijev
 - b) Szimferopol
 - c) Drohobics
 - d) Lviv**

3. Felsorolás

- a) A Tisza jobboldali mellékfolyói Kárpátalján: Tarac, Talabor, Nagyág
- b) A síkvidék jellemző talajai: szürke erdőtalaj, csernozjom, szolonyec
- c) Ukrajnai szénmedencék: Donyeci, Lviv-Volinyi, Dnyepermelléki
- d) Ukrajnában termesztett gabonanövények: búza, rozs, rizs

e) A Krími AK városai: Szimferopol, Szevasztopol, Jalta

IV. Rajzos feladatok.

1. Természetföldrajzi objektumok.

1. Novaja Zemlja	6. Bajkál -tó
2. Tajmir-félsziget	7. Kara-kum -sivatag
3. Léna-folyó	8. Tigris -folyó
4. Honshu-sziget	9. Borneó -sziget
5. Koreai-félsziget	10. Új-Guinea -sziget

2. Rajzos feladatok. Gazdaságföldrajzi objektumok

1. Nagy-Britannia	I. Franciaország
2. Spanyolország	II. Olaszország
3. Norvégia	III. Románia
4. Svédország	IV. Ukrajna
5. Dánia	V. Lengyelország

V. Számítási-logikai feladatok

1. Számítsa ki az A és B pontok távolságát a valóságban, ha az 1:50000 méretarányú térképen az 7,3 cm-rel egyenlő!

A szükséges számításokat itt végezze el!

$$M \ 1:50000, \ 1\text{cm} = 500\text{m} = 0,5 \text{ km}$$

$$7,3 \text{ cm} \times 0,5 \text{ km} = 3,65 \text{ km}$$

Felelet: Az A és B pont között távolság a valóságban 3,65 km.

2. Egy ország területe 303 225 km², lakossága 56 740 000, a születési arány 10,9‰, a halálozási arány 9,5‰.

Az adatok alapján számolja ki:

- a) Az ország népsűrűségét **$56740000\text{fő}/303225 \text{ km}^2 = 187,1 \text{ fő/km}^2$**
- b) A születések számát **$56740000/1000 \times 10,9 = 618466 \text{ fő}$**
- c) A halálozások számát **$56740000/1000 \times 9,5 = 539030 \text{ fő}$**